

2020AC57

VERSLAG van de digitale vergadering van de Financiële Audit Commissie van 14 oktober 2020

Voorzitter:

Drs. E.H.R. Dinklo;

Aanwezig:

Drs. R. Strijk en A. Schaddelee (gedeputeerden);

H. Bittich (lijst Bittich), mr. B.M.H. de Brey, MBA (VVD), R.G.J. Dercksen (PVV), ing. L.C. van den Dikkenberg (SGP), M.J. de Droog, MSc/RA (D66), M.E.J. Eggermont (SP), mr. N.M. Groen MA (GroenLinks), N. de Haan-Mourik (ChristenUnie), V.C. Janssen (VVD), M. Lejeune-Koster (PvdA), drs. J.H. van Oort (ChristenUnie), J.C. van Wijk (FvD) en W. Wijntjes (CDA);

Van ambtelijke zijde aanwezig:

Drs. T.J. Dorst (griffier) en G. van Weerd (verslag).

NB notuliste: niet alle inbreng was even goed te verstaan.

1. OPENING EN ALGEMEEN

1.1 Opening

De voorzitter opent deze digitale vergadering en heet de aanwezigen welkom, in het bijzonder de accountant mevrouw Koedijk en haar collega, inspreker Hartveld en de gedeputeerden Strijk en Schaddelee.

1.2 Vaststellen van de agenda

Akkoord.

1.3 Mededelingen

Er zijn geen mededelingen.

1.4 Rondvraag

De vragen van FvD, de SP en de PVV zijn reeds met de FAC gedeeld, evenals de antwoorden van de accountant. Geven deze nog aanleiding tot opmerkingen?

De heer Van Wijk licht toe dat de insteek van de vraag van FvD was dat het lijkt alsof de provincie (over de trap) tot een ander oordeel komt dan de gemeente Utrecht. Hoe komt het dat de kosten van € 1,9 miljoen niet eerder naar voren zijn gekomen, niet bij de gemeente maar ook niet bij de provincie?

Nu lijkt het alsof er door de controle van de accountant een factuur verstuurd wordt door de provincie aan de gemeente, waarover de gemeente vragen gaat stellen. Het komt nu over alsof de gemeente Utrecht niet wist dat deze factuur eraan zat te komen.

De heer Eggermont verwijst naar de 3^e kwartaalrapportage 2018 waarvan de allonge in oktober 2019 in de gemeente Utrecht is vrijgegeven. Daarin staat duidelijk dat de provincie Utrecht 76% betaalt aan de meerkosten trap en de gemeente 24%. Als bedrag wordt € 2,2 miljoen genoemd. De SP vindt de verstrekte informatie nog steeds onvoldoende duidelijk.

De heer Dercksen vraagt hoe de kosten van de trap boekhoudkundig en financieel zijn verwerkt. Is een en ander al financieel afgerekend of ligt er nog een rekening van de gemeente open? Klopt het zeer vage verhaal van de gemeente Utrecht met de boekhouding van de provincie Utrecht?

Gedeputeerde Strijk laat weten dat hij de gestelde vragen op dit moment niet goed kan beantwoorden. Hij zal binnen 2 weken schriftelijk op de vragen van de PVV, de SP en FvD terugkomen.

Voorts vraagt de voorzitter of de drie fracties behoefte hebben aan een nadere toelichting van mevrouw Koedijk.

De heer Dercksen vraagt of de trap conform afspraak in de boekhouding van de provincie Utrecht is verwerkt, nl. dat de trap eigendom is van de gemeente Utrecht. Staat deze post nog open of zijn de kosten al betaald?

De heer Eggermont memoreert dat de accountant destijds stelde dat het ging om een onzekerheid van € 1,9 miljoen maar uit de stukken van de gemeente blijkt dat het om een bedrag van € 2,28 miljoen gaat. Hoe zit het met de verdeelsleutel van de kosten? Blijkt de onzekerheid van 76% nog wel te bestaan, nu de provincie voor 76% verantwoordelijk is voor de kosten?

Mevrouw Koedijk komt terug op de vraag van de PVV. Op 31 december is de trap uit materieel vast actief gehaald; de trap was daar ten onrechte in geboekt. De trap werd vervolgens aan de vorderingen toegevoegd: het ging om een bedrag dat nog van de gemeente Utrecht te vorderen was. Die vordering moest verwerkt worden in de totale afrekening van de Uithoflijn. Per 31 december staat deze post correct verwerkt in de jaarrekening.

De vraag van de SP is ingewikkeld. De accountant heeft zich gebaseerd op de VTW, het document waarin het extra werk van de Uithoflijn is opgenomen. De onzekerheid die daarbij was geconstateerd bedroeg € 1,9 miljoen. Zij kan dat verschil nu niet verklaren. Zij hoopt dat de gedeputeerde dat punt in zijn schriftelijke reactie kan verduidelijken.

De voorzitter constateert dat deze kwestie wordt aangehouden, totdat de schriftelijke reactie van gedeputeerde Strijk op de vragen beschikbaar is.

De heer Dercksen is in deze collegeperiode aan het nadenken over de vraag hoe PS kunnen voorkomen dat er problemen ontstaan in de financiële afdeling, zoals in het verleden het geval was. De gedeputeerde sprak eerder over “de staten in positie brengen”. Hoe kunnen PS in positie zijn om te voorkomen dat er weer gebeurt, wat er gebeurd is? Talloze keren heeft hij dat aan de orde gesteld in de commissie BEM. Nu zit hij in de FAC. Hij wil niet één of twee collegeperiodes verder afwachten om opnieuw met een financieel debacle geconfronteerd te worden. De vorige accountant heeft wel knelpunten in haar rapportages genoemd maar klaarblijkelijk niet zo, dat de alarmbellen afgingen bij GS en PS. De PVV wil een instrument hebben dat dat wel gaat gebeuren, indien noodzakelijk. Hij vraagt hoe de accountant daar tegenaan kijkt.

Mevrouw Koedijk stelt de vraag of de organisatie en PS goed hebben gereageerd op de signalen die er waren. PS hebben een aantal instrumenten en één daarvan is de boardletter van de accountant. Aan de hand van de bevindingen van de accountant kunnen PS richting GS doorvragen en zo de kwaliteit van de beheersing beoordelen. Nu is er in de provincie Utrecht een verbeterprogramma en PS kunnen dat volgen. Dat moet voorkomen dat er in de toekomst weer kwalitatief risico's worden gelopen. De rol van PS is GS te helpen en te volgen op het verbeterprogramma. Het is zaak signalen goed te horen en op te letten op risicomanagement en meepraten over de cultuur. Dat gebeurt nu ook in de provincie Utrecht. Dat ziet zij ook terug in het spectrum van de controle omgeving.

De heer Dercksen wijst erop dat de accountant in opdracht van PS werkt. Hoe ziet de accountant haar rol om PS nadrukkelijk te wijzen op omstandigheden, meer dan in het verleden is gebeurd? Z.i. speelt de accountant daarin een cruciale rol.

Mevrouw Koedijk onderschrijft dat de accountant daarin een cruciale rol in heeft, maar wel binnen de opdracht die verstrekt is. De accountant controleert de jaarrekening en in dat kader wordt gekeken naar de

beheersing en naar het risicomanagement. Van de accountant mag een kritisch blik worden verwacht op de kwaliteit van de interne organisatie. Dat zal zij aan PS terugkoppelen. Het gaat hier om een samenspel tussen de FAC en de accountant. De accountant zal belangrijke, cruciale bevindingen rapporteren, zowel in de Boardletter als in het accountantsverslag. De accountant zal heldere aanbevelingen uitbrengen, die PS richting GS kunnen overnemen. PS mogen haar daar zeker op “challengen”.

1.5 Verslag vergadering Financiële audit vergadering d.d. 9 september 2020

De voorzitter deelt mede dat een tekstuele opmerking van de heer De Brey inmiddels is verwerkt.

Met betrekking tot de tekst:

De heer Wijntjes laat met betrekking tot pag. 9, 4^e alinea het volgende weten: De heer Janssen sprak over het criterium van BZK, maar dat moet de wet zijn.

Naar aanleiding van:

Pag. 7: De concerncontroller deed de suggestie om bij de begroting onderzoek te doen naar de wijze waarop onderscheid is gemaakt tussen structureel en incidenteel. Daar is geen concrete afspraak over gemaakt maar de heer Wijntjes wil daar graag alsnog een afspraak over maken.

Pag. 2, Maarsbergen: de heer Wijntjes vraagt waarom de € 30 miljoen inkomsten van ProRail niet zijn meegenomen. Wederom staat dat bedrag niet in de kredietstaat van de jaarrekening.

Belangrijk is ook de vraag: wie is verantwoordelijk voor wat? ProRail bouwt de tunnel: is de provincie verantwoordelijk voor het gehele project Maarsbergen of alleen maar voor de aanliggende routes?

Voorts is het de vraag wie verantwoordelijk is per balansdatum voor de beoordeling of de kosten, die opgenomen zijn in de balans van de provincie Utrecht onder de vaste activa, al dan niet bijstelling behoeven op basis van cost en cost to complete. Gebleken is dat de accountant en de provinciale organisatie deze niet beoordelen. Spreker is van mening dat ook dit punt bij het project Maarsbergen moet terugkomen.

De voorzitter verzoekt de heer Wijntjes tekstuele opmerkingen op een verslag voortaan voorafgaand aan de vergadering aan de griffier door te geven. Daarbij tekent hij aan dat inhoudelijke opmerkingen over het project Maarsbergen primair thuishoren in de commissie Mobiliteit.

De heer Wijntjes verwijst naar agendapunt 2.1 dat betrekking heeft op het project Maarsbergen: daarover kunnen naar zijn mening inhoudelijke en beleidsmatige vragen worden gesteld.

De voorzitter antwoordt dat onder dat agendapunt de Utrechtse begrotingssystematiek zal worden besproken.

De heer De Brey beaamt dat zijn schriftelijke opmerkingen over het verslag inmiddels zijn verwerkt. Toch vindt hij het leuker dergelijke opmerkingen mondeling naar voren te brengen, waardoor er discussie ontstaat.

Eventuele tekstuele onjuistheden in een verslag komen aan de orde, alvorens dat verslag vast te stellen. Echter, het is niet de bedoeling dat er naar aanleiding daarvan nieuwe agendapunten worden opgevoerd, temeer daar de agenda voor deze vergadering al is vastgesteld.

Dat wordt door de voorzitter beaamd. Inhoudelijke tekstwijzigingen op een verslag worden door de griffier verwerkt.

Hij verzoekt de heer Wijntjes zijn overige vragen over Maarsbergen bij agendapunt 2.1 naar voren te brengen.

De griffier verduidelijkt dat de suggestie van de concerncontroller in de vorige vergadering in de lucht is blijven hangen, zoals zojuist door de heer Wijntjes aangegeven. De vraag is nu of de FAC alsnog instemt met die suggestie, nl. dat de concerncontroller bij de begroting onderzoek gaat doen naar de wijze waarop onderscheid is gemaakt tussen structureel en incidenteel.

De voorzitter inventariseert hoe de FAC aankijkt tegen de suggestie van de concerncontroller. Na die inventarisatie constateert hij dat de voltallige FAC instemt met voornoemde suggestie van de concerncontroller, zoals naar voren kwam in de vergadering van 9 september jl.

1.6 Termijnagenda versie 17 september 2020

Gedeputeerde Strijk merkt op dat de toezeggingen 1, 4 en 5 raken aan de presentatie die dadelijk wordt gegeven bij de casus Maarsbergen. Hij vraagt of de FAC, na afloop van de presentatie, kan vaststellen of de toezeggingen daarmee zijn afgedaan c.q. of er een nieuwe recapitulatie van de toezeggingen komt. Aldus wordt besloten.

2. TER BESPREKING

2.1 Presentatie GS over de 'Utrechtse begrotingsmethodiek' aan de hand van Maarsbergen

De voorzitter geeft eerst het woord aan de inspreker, de heer R. Hartvelt.

De heer Hartvelt heeft de commissie diverse stukken doen toekomen en hij hoopt dat de commissie gelegenheid heeft gehad deze door te nemen. Hij heeft ter vergelijking ook een oude presentatie van 9 januari 2017 toegezonden. De sfeer op dat moment werd mede bepaald door het gebruik van Pinokkio en van de waarzegger over prijzen.

Voorts verwijst hij naar een memo van de vorige gedeputeerde met een tussentijds verslag over het bedrag dat er op dat moment (eind 2017) was uitbetaald aan onderhanden werk in Maarsbergen. Daar staat ook Rhenen bij. Eind 2017 waren de kosten voor Maarsbergen ruim € 2 miljoen. Inmiddels is dat opgelopen tot € 6,7 miljoen. Spreker wil graag weten waar die kosten uit bestaan. Hij vraagt PS daar aandacht aan te besteden, o.a. vanwege de zeer grote post van ProRail, die hij daar niet in kan terugvinden.

Wat betreft de presentatie over de SSK ramingsmethodiek, vermeldt hij dat hetgeen Maarsbergen betrof betrekking heeft op een document AB1668 104.102. Alle directe bouwkosten die worden ingebracht in dit systeem, worden direct verhoogd met 60% maar dat ziet hij niet terug in de begroting. Al die percentages leiden tot de bedragen, genoemd op pag. 2 van zijn inspreektekst. Die komen voort uit de SSK methodiek. Er worden twee bedragen genoemd: op 9 januari 2017 ging het om € 36,31 miljoen en op 6 november 2018 ging het om € 51,6 miljoen.

Het bedrag van 6 november 2018 bevatte een risicobedrag van € 15,26 miljoen, zonder de voornoemde opslagen. Het risicobedrag van 9 januari 2017 kwam uit op € 5,93 miljoen.

Naast de SSK ramingsmethodiek is er een groot stuk verbonden met CROW regels, dat zijn regels die moeten worden gebruikt voor de aanleg van wegen e.d. Worden deze als verkeerd uitgangspunt gehanteerd, dan heeft dat grote gevolgen voor de kosten die daaraan verbonden zijn. Al heel vroeg bleek dat de uitvoering van het VO, zoals deze nu op tafel ligt, achterhaalde aannames bevatte, zoals verkeerde boogstralen, verkanting. Vanaf het begin was duidelijk dat de bouwruimte om dit te doen te klein was. Men is met de regels gaan schuiven en dat heeft gevolgen had voor de begroting en waarschijnlijk ook voor de hele grote risico-post, die niet eens meer slaat op de werkelijke kosten zoals die bekend zijn.

Op 9 januari 2017 werden de diverse alternatieven naast elkaar gelegd. Daar was al een strijd aan voorgaangaan met de bevolking over te realiseren voorzieningen, zoals overkluizing, centrum e.d. Echter, dat is allemaal verdwenen.

De voorzitter geeft de fracties gelegenheid om vragen te stellen.

De heer V.d. Dikkenberg begrijpt dat de inspreker alle ramingen minutieus heeft doorgenomen. Hij vraagt of de heer Hartvelt de gehanteerde systematiek op alle momenten kon volgen.

De heer Hartvelt antwoordt dat er in het oorspronkelijke SSK document vaste percentages werden genoemd in relatie tot de in te brengen kosten. Die percentages ziet hij niet meer terug in de uiteindelijke begroting. De percentages zijn veranderd of aangepast of er zijn bedragen ingebracht die niet duidelijk in de begroting staan.

De heer De Droog sluit zich aan bij de vraag van de SGP. Hij vraagt de heer Hartvelt helemaal naar het begin van het project terug te gaan in relatie tot actuele documenten. Kan hij nog herleiden hoe een en ander tot stand gekomen is en hoe dit project begrotingstechnisch verloopt?

De heer Hartvelt memoreert dat de betrokken burgers van destijds toen voor vol werden aangezien. Zij mochten meepraten over de invulling van het project. De begroting was toen behoorlijk helder behalve het laatste stuk van € 5,5 miljoen. In die tijd was er sprake van een systematiek en van afleiding van kosten die werden gemaakt naar de begroting toe. Na 9 januari 2017 is dat volledig verdwenen: dat kwam terecht achter het “geheimhoudingsgordijn”. Dat is jammer omdat daarmee andere zaken worden bedekt, die veel kwalijker zijn. Dat zit in de technische uitvoering. Daar is hij met anderen nog steeds over bezig en hij verwacht over twee weken alsnog met een alternatief te kunnen komen, dat wel voldoet aan alle voorwaarden uit de CROW, met een acceptabele begroting die binnen de kaders blijft.

De heer De Brey meent dat er twee processen parallel lopen. Daaruit kan lering worden getrokken voor andere projecten, bv. de Rijnbrug of de RNU.

Hij begrijpt dat er in de loop van het proces scope wijzigingen zijn geweest, maar deze zijn formeel niet bekrachtigd door de gemeenteraad en provinciale staten. Daardoor is ook de relatie met het onderliggende budget verloren gegaan waardoor de controlerende functie van PS wordt aangetast.

Hij vraagt of dit een correcte samenvatting is van de inspraak van de heer Hartvelt.

De heer Hartvelt vindt het heel goed dit in een breder verband te trekken. Oorspronkelijk hoort het thuis in een groter project in Maarsbergen, inclusief de hondenklui. Nu wordt het over twee stukken verdeeld, en wordt het op een afwijkende manier aangepakt, vandaar die scope wijziging. Daarmee wordt de gemeenteraad van de stad Utrecht op afstand gezet. Nu zit men met de gebakken peren met een audit die niet slaagt en uit de hand lopende kosten.

De heer Wijntjes onderschrijft de vragen van de heer De Brey.

Mevrouw Groen weet niet of zij alle conclusies van de heer Hartvelt kan onderschrijven. Hij heeft in het proces stevige opmerkingen gemaakt richting het bestuur van zowel de gemeente, als de provincie en ProRail. Zij kan deze nu moeilijk plaatsen en vraagt hoe de beide gedeputeerden daar tegen aan kijken.

De voorzitter merkt op dat nu de Utrechtse begrotingssystematiek aan de orde is. Dat zal aan de hand van het project Maarsbergen worden besproken, echter, het is niet de bedoeling dat het gehele project nu inhoudelijk in detail de revue passeert. Dat laatste hoort thuis in de commissie M&M.

De heer V.d. Dikkenberg geeft aan dat als een project in een kritische fase komt of als er besluiten moeten worden genomen, die kritisch gevolgd worden, een en ander wel herleidbaar moet zijn. Dat is de ultieme lakmoesproef voor de ramingsystematiek, nl. hoe deze zich onder kritische blikken houdt en is het nog uit te leggen. Maarsbergen is een goed voorbeeld wegens de vastheid, de gevolgde werkwijze en het hanteren van deze systematiek.

De heer De Droog begrijpt dat nu niet het inhoudelijke proces rond Maarsbergen wordt overgedaan. Wel is het belangrijk dat PS de navolgbaarheid van het proces kunnen begrijpen, zodat duidelijk is waar het project staat, alvorens men in de volgende fase van het project is beland. Die context is voor D66 wel relevant. Hij heeft overigens begrepen dat in een vorige vergadering is afgesproken dat het goed zou zijn dat de gedeputeerde mobiliteit vandaag aanwezig is.

De heer Wijntjes merkt op dat een begrotingssystematiek effecten heeft op de begrotingsstukken en op verantwoordingsstukken. Daar ligt een verantwoordelijkheid van gedeputeerde Strijk. Zijn voorstel is de financiële structurele kant, die uit de systematiek voortvloeit, met gedeputeerde Strijk te bespreken. De scope van het project moet besproken worden met gedeputeerde Schaddelee.

De heer De Brey vraagt gedeputeerde Strijk of in de financiële verordeningen goed beschreven staat dat bij scope wijzigingen, ook van grote complexe projecten, er altijd een rondje langs PS wordt gemaakt. Is het mogelijk om na afloop van een bepaalde projectfase per budgetfase af te rekenen? Daarmee wordt voorkomen dat er ineens vele miljoenen euro's voor een project worden vrijgegeven. Beter is het bv. eerst de tekenfase af te ronden en pas daarna een budget vrij te geven voor een volgende fase. Daarmee zit de provincie korter op de bal en kan beter de financiële relatie tussen een scope wijziging en financiën worden gelegd. Flexibiliteit is goed en het verleggen van een scope is soms nodig maar PS moeten dan wel de kosten daarachter kunnen verantwoorden.

De voorzitter constateert dat er geen vragen meer zijn aan de spreker. Hij dankt de heer Hartvelt voor zijn gewaardeerde inbreng.

Gedeputeerde Strijk memoreert dat PS hem destijds vroeg om een memo hoe er verantwoording wordt afgelegd aan PS over complexe projecten. Spreker heeft PS via een memo bericht hoe dat in zijn werk gaat. De FAC vroeg hem toen hoe de verantwoording en beheersing gaat bij redelijk complexe projecten en dat leidde tot een toezegging die hij tracht vandaag af te doen. De FAC liet weten graag te vernemen hoe bij de provincie wordt bewaakt dat de kosten van een project zich verhouden tot de voorcalculatie die aan dat project ten grondslag ligt. Afsproken werd dat vandaag aan de hand van de casus Maarsbergen technisch toe te lichten.

De heer J. Pleijssier, businesscontroller Mobiliteit, geeft vervolgens aan de hand van sheets een presentatie over de ramingsystematiek voor Mobiliteit.

De voorzitter geeft de fracties gelegenheid vragen over de ramingsystematiek voor Mobiliteit te stellen.

De heer De Brey heeft vragen over het projectmanagement in de ambtelijke organisatie. Hoe worden PS op de hoogte gehouden van scope wijzigingen in een wat breder perspectief, dus niet alleen bij jaarrekeningen en programmabegrotingen die vaak zeer lijvig zijn?

Het is goed dat borging tijdens de rit op papier goed geïmplementeerd is. Spreker wijst in dit verband wel op de noodzakelijke cultuurverandering die in de organisatie tot stand moet worden gebracht. Ook dat lijkt op papier goed geborgd te zijn maar de vraag is of de medewerkers inmiddels doordrongen zijn van de noodzakelijke cultuur.

Worden alleen GS geïnformeerd over de faseovergangen en het vrijgeven van budgetten, of is het wellicht verstandig om ook PS daarbij te betrekken?

De heer Wijntjes komt terug op de vraag van de vorige spreker over cultuur. Hij begrijpt uit de presentatie dat alle condities aanwezig zijn om de zaken intern goed te organiseren, ook richting de collega's van Financiën. Is dat juist? Kan er per balansdatum helderheid worden gegeven over een krediet?

Hanteert de aannemerij ook deze systematiek, zodat partijen in de bouwfase goed met elkaar kunnen communiceren? Hoe gaat de provincie hiermee om wanneer er met derden moet worden samengewerkt, bv. met ProRail?

De heer V.d. Dikkenberg hoorde tijdens de presentatie dat het mooi zou zijn wanneer ramingen stapelbaar en vergelijkbaar zouden zijn. De SSK methodiek biedt veel keuzes, bv. in opslagen. Hoe gaat de provincie met die keuzes om? Zijn daar vaste normeringen voor of zijn de te hanteren percentages afhankelijk van de projecten? Is het goed om daarvoor per fase een gedefinieerde Utrecht variant vast te stellen, om vergelijking tussen projecten mogelijk te maken?

Hoe wordt omgegaan met de vaste kosten van zaken die al uitgegeven zijn in voorfasen? Het lijkt erop dat dat soms meegenomen wordt in de optellingen van de opslagen. Deze kunnen ook verantwoord worden als een vaste post. Is daar een afspraak over gemaakt?

Op sheet 13 gaat het over de afname van het risico, naarmate een project vordert. Hoe verhoudt zich dat tot de ramingen die PS steeds onder ogen krijgen, nl. naarmate de projectfasen vorderen en de risico's

afnemen: iedere keer weer neigt dat toch tot een forse overschrijding. Vaak wordt daarbij zichtbaar dat de risicoreserveringen sterk worden opgeplust. Is er in de beginfase dan wel een goede risico reservering gehanteerd? Dat heeft ook gevolgen voor de P&C stukken. Voorkomen moet worden dat PS voor verrassingen komen te staan wanneer er in de beginfase te kleine risicoreserveringen in projectramingen van grote kapitaalintensieve projecten worden opgenomen.

De vraag is hoe PS meer in control kunnen komen.

Mevrouw Groen vraagt met welke inhoudelijke projectfasen (voorbereiding, ontwerp etc.) de provincie zich bezighoudt en welke projectfasen aan derden worden uitbesteed.

De heer Eggermont begrijpt dat PS t.z.t. een voorstel zullen ontvangen over het voorbereidingskrediet en het krediet bij het definitief ontwerp. Hij geeft daarbij aan dat tussen die fasen ook versoberingen kunnen plaatsvinden, waardoor de provincie minder geld hoeft uit te geven. Dat heeft erin de gemeente Utrecht toe geleid dat een tunnel minder diep werd aangelegd waardoor € 3 tot € 4 miljoen werd uitgespaard. Spreker wil een breder beeld krijgen van de totale risico's.

De heer De Droog vraagt naar de verhouding tussen de projectkosten en de overige kosten in deze systematiek. Deze week liet een wethouder hem weten dat de daadwerkelijke kosten van een school uitkwamen op € 2 miljoen, terwijl hij in totaal € 10 miljoen had uitgegeven. Hij wil graag weten wat de omliggende kosten rondom een project zijn. Is dat in deze systematiek terug te vinden? Ontstaat er zicht op het resultaat? Wordt er na afloop van een project geëvalueerd en komen dan de leereffecten naar boven? Wat is de navolgbaarheid van calculaties in aansluiting op de P&C Stukken?

Mevrouw Bittich komt terug op het statistisch model dat zojuist werd getoond. Gesteld werd dat er verschillende waardes zijn. De kosten van de verschillende kostenposten worden bepaald en dan wordt bepaald hoeveel meer of minder iets zou kunnen kosten. Dat alles gaat in het Monte Carlo model. Zo komt men uit op een raming met een betrouwbaarheidsinterval. Haar vraag is hoe wordt bepaald hoeveel het meer of minder zou kunnen kosten, omdat al die optellingen toch zorgen voor de uiteindelijke interval.

Mevrouw Lejeune begrijpt uit de presentatie dat er volop rekening wordt gehouden met allerlei bandbreedtes en risico's en toch blijken er in de praktijk vaak overschrijdingen te zijn op mobiliteitsprojecten. De PvdA vraagt zich af hoe het komt dat er altijd forse overschrijdingen op mobiliteitsprojecten zijn, terwijl er uitgebreid vooraf wordt gecalculerd en risico's worden ingebouwd.

De heer Pleijzier gaat over tot beantwoording van vragen.

Gevraagd werd hoe de provincie zicht houdt op de wijzigingen in een project. Normaal gesproken moeten wijzigingen via het MIP verlopen maar eerlijkheidshalve vraagt dat wel om verbetering.

Het MIP is een uitstekend instrument om meer te duiden welke wijzigingen er in een project hebben plaatsgevonden en wat de gevolgen daarvan zijn voor de uiteindelijke raming. Scopewijzigingen worden via B stukken aan PS voorgelegd, maar er kan verbetering worden gerealiseerd om bij de verschillende P&C producten beter te duiden waar het MIP geactualiseerd wordt.

Ook de aannemerij is bekend met deze ramingssystematiek en volgt in hun raming dezelfde systematiek als de opdrachtgever. Dat is 1 : 1 met elkaar vergelijkbaar.

Een vraag werd gesteld of er vooraf keuzes worden gemaakt. Dat is wel de bedoeling. Mobiliteit werkt eraan om vaste percentages te hanteren bij een project en de systematiek van "comply or explain" toe te passen. Een project kan een hoger risicoprofiel hebben, als het heel complex is met veel verschillende omgevingspartijen. Mobiliteit wil toe naar een standaardssystematiek voor de verschillende percentages en bij de aanvraag van het krediet moet er tekst en uitleg worden gegeven waarom er eventueel van percentages wordt afgeweken. Dat zal ook worden opgenomen in de nota Investeren.

Op zijn verzoek licht de heer V.d. Dikkenberg nogmaals zijn vraag over vaste kosten toe.

De heer V.d. Dikkenberg merkt op dat er, naarmate een project vordert, kosten worden gemaakt. Die kosten lijken bv. in bouwkosten en opslagen te worden meegenomen, waardoor er over reeds gerealiseerde kosten nog steeds risicoreserveringen worden meegenomen. Alles optellende, komt men dan op behoorlijke bedragen uit. Tellen de ramingen voor het project Maarsbergen ook mee in de kredietreservering? Feitelijk is men dan lucht aan het ramen, omdat het om al gerealiseerde afgeschreven delen gaat.

De heer Pleijssier vindt het om die reden belangrijk dat de kredieten meer aan de verschillende fases worden toegekend. Dienaangaande worden er twee stappen ingebouwd. Een deel van de risico's, dat zich niet meer voordoet (omdat die kosten al zijn gemaakt) kan daarmee worden afgeraamd. In het plaatje van de trechtervorm kan het risicoprofiel naar beneden worden bijgesteld. De middelen die zouden kunnen vrijvallen als de raming aan de voorkant goed was opgesteld, zouden dan ook daadwerkelijk kunnen vrijvallen. Gevraagd werd naar forse overschrijdingen, ondanks het risicoprofiel dat wordt opgesteld. Spreker vindt dat een volledig terechte opmerking. Men zou verwachten dat de raming lager zou worden, naar mate het project vordert. Wat dat aangaat weet hij weinig van de historie bij de provincie. Het is wel interessant deze vraag nader te duiden. Dit heeft ongetwijfeld te maken met allerlei aanvullende eisen aan het ontwerp tussen de fases in.

Mevrouw Lejeune meent dat aanvullende eisen die tijdens een traject ontstaan toch voorzienbare risico's zijn die in het project worden meegenomen, temeer, daar dit zich steeds blijkt te herhalen. Waarom wordt daarvoor in de projecten geen percentage boven op de oorspronkelijke raming meegenomen? Er is altijd een post onvoorzien, maar als er altijd een bepaald percentage onvoorzien plaatsvindt, dan moet daarvoor een bedrag worden geraamd.

De heer Pleijssier merkt op dat de risico's en onzekerheden tijdens de raming aan de voorkant van een project vanuit de risicoreservering worden afgedekt. Het kan zijn dat een deel van de risicoreservering overblijft omdat er kosten zijn gemaakt. Daar zou men wel naar kunnen kijken.

De heer V.d. Dikkenberg begrijpt dat hogere kosten van projecten vooral samenhangen met aanvullende eisen aan ontwerpen. De eisen worden steeds specifieker en concreter naarmate een project vordert. De meest concrete sprong die hij voor ogen heeft wat betreft Maarsbergen, is de budgetverhoging van € 35 miljoen naar € 53 miljoen op een zelfde VO. Dat is niet goed te verklaren. Zijn er gedurende het proces problemen geweest, bv. met meer grondwater? Dat zouden dan bouwkosten zijn en die zijn uit te leggen, echter, de grote sprong wordt nu door risico-opslag en percentages veroorzaakt.

De voorzitter wil het inhoudelijke proces rond Maarsbergen nu niet bespreken. Is er toch behoefte inhoudelijk op het proces Maarsbergen in te gaan, dan hoort dat thuis in de commissie Mobiliteit.

De heer Pleijssier komt terug op een vraag over het weerstandsvermogen en projectrisico's. Het weerstandsvermogen levert andere risico's op dan projectrisico's: dat is een gescheiden traject. Er wordt geen deel van de projectrisico's gereserveerd bij het weerstandsvermogen.

Terecht werd de vraag gesteld of er evaluaties plaatsvinden en of de provincie leert van de wijze waarop er voor projecten wordt geraamd. Naar het oordeel van de heer Pleijssier wordt dat nog te beperkt gedaan. In het projectmanagement handboek wordt getracht dat onderdeel te verbeteren. Het is de bedoeling dat aan het eind van een realisatiefase er een gatereview wordt gedaan, om zo lering te trekken uit de door de provincie gebruikte systematiek en een beter zicht te krijgen op de gevolgen daarvan. Dat zou een verbetering kunnen zijn.

Er werd ook gesproken over een interval en hoe de provincie de spreiding inschat voor kostenobjecten. Dat wordt gedaan door mensen met inhoudelijke kennis van een specifieke post; zij maken een inschatting waar dat op uit zou kunnen komen.

Gevraagd werd welke werkzaamheden de provincie zelf uitvoert. In de provincie ontbreekt het op dit moment aan kostendeskundigheid. Het is goed die deskundigheid in de toetsende rol in te zetten, om de kwaliteit van de toets op de ramingen, aan het eind van een fase, te verbeteren. Dat is beter dan een collegiale

toets. Er wordt een grote stap gezet, wanneer de provincie die kostendeskundigheid zelf in huis heeft. Op dit moment wordt er gebruik gemaakt van diverse ingenieursbureaus

Gedeputeerde Strijk dankt voor deze technische presentatie. Overigens riep deze ook weer nieuwe vragen op.

De heer Pleijsier gaf aan dat bepaalde punten zullen terugkomen in de nota Investeren. Ook gaf hij aan dat bepaalde zaken moeten worden verbeterd, met behulp van het MIP. Zo moet meer duiding worden gegeven aan de indexatie, de P85 en de onzekerheden.

Vragen zijn gesteld over het onderwerp projectbeheersing, hoe start de provincie een project en op welke momenten worden PS in positie gebracht bv. over het voorbereidingskrediet, het definitief krediet en mogelijk zelfs een tussenstappenkrediet, zoals de heer V.d. Breij aangaf.

Het is goed dat GS en PS daarover scherpe afspraken maken. In de nota Investeren moet duidelijk worden wat de indexatie is en hoe daarmee moet worden omgegaan, bv. als de bouwkosten sneller stijgen dan het gemiddelde prijspeil.

Het informeren van PS over scopewijzigingen zou beter in het MIP tot uiting kunnen komen. Het is goed dat PS en GS scherpe afspraken maken over het moment waarop PS daarbij in positie komen. De borging van de kwaliteitsbewaking wordt momenteel geïmplementeerd. Er is sprake van een cultuurverandering en er vinden in de organisatie "challenge gesprekken" plaats. Het is een kwestie van doen. De lijn van projectcontrol naar businesscontrol en financieel control moet verder worden versterkt. Op dat vlak is de organisatie in ontwikkeling.

Duidelijkheid moet er komen wanneer PS een krediet geven, ook in delen als het gaat om een groot complex project. Die vraag moet nog worden beantwoord. De heer Wijntjes vroeg of alle condities aanwezig zijn. Spreker meent dat er nog wel een aantal condities scherper moeten worden verwoord. Dat zal in de te herijken nota Investeren tot uitdrukking moeten komen.

Gevraagd werd of de provincie altijd dezelfde opslagpercentages hanteert of niet. Wat hem betreft zou daarover een Utrechts afsprakenkader kunnen worden vastgelegd.

Ook werd gevraagd of de provincie zijn eigen opslagen op projecten evalueert. Hij beaamt de woorden van de heer Pleijsier dat ook dat scherper en beter kan.

Daarbij tekent de gedeputeerde aan dat zeker niet ieder project fout gaat, hoewel dat in Nederland soms wel de beeldvorming is. Heel veel projecten voltrekken zich binnen budget en planning, zo is zijn ervaring. Mevrouw Bittich sprak over het Monte Carlo systeem. Binnenkort ontvangen PS een statenvoorstel over risicomangement met een nieuw kader voor het weerstandvermogen. De technische vraag van mevrouw Bittich over statistiek en kansberekening zal op dat moment worden opgepakt.

Spreker constateert dat de FAC goede en terechte vragen heeft gesteld, die zullen leiden tot het aanscherpen van vragen. Hij wil graag een afspraak maken om samen met de FAC dieper in de projectbeheersing te duiken en na te gaan welke afspraken er nodig zijn in de kaders en wanneer PS daarbij betrokken raken.

De heer Eggermont stelt de vraag hoe de gedeputeerde er tegenaan kijkt dat risico's van de provincie in het weerstandvermogen worden opgenomen terwijl dat ook gebeurt bij kredietverlening bij projecten. Dat levert z.i. vermenging op van de verschillende risico's.

Gedeputeerde Strijk merkt op dat risico's die heel specifiek bij een project horen, ook op het niveau van een project moeten worden voorzien. In de opslagen moet daarmee rekening worden gehouden. Het algemene weerstandsvermogen moet worden gebruiken voor algemene concernbrede risico's. Een serie van projecten kan zich vertalen naar een opslag of een bepaalde reservering in het concernbrede weerstandsvermogen.

Hij is er geen voorstander van om alle risico's binnen projecten te ondervangen in het algemene concernbrede weerstandsvermogen. Hij vindt een splitsing tussen die twee logisch. Er wordt een nieuw kader voor het weerstandsvermogen van de provincie opgesteld en dat gaat naar PS toe. Voornoemde vraag komt in dat verband aan de orde.

Mevrouw Groen vraagt nogmaals of alle stappen in alle fasen van projecten (ontwerp, verkenning e.d.) worden uitbesteed of dat dit intern door de provincie wordt gedaan.

De heer Pleijsier antwoordt dat het projectmanagement, met name in de initiatiefase en in de definitiefase, een rol is die door de provincie wordt ingevuld. Bij grote projecten wordt wel eens het integraal projectmanagementmodel gehanteerd met een contractmanager. Al het ontwerp wordt extern uitbesteed. Een groot deel van projecten wordt uitbesteed.

Mevrouw De Haan begrijpt dat de heer Pleijsier aangaf dat evaluaties tot nog toe te beperkt zijn. Zij vraagt of in de verbeteringsvoorstellen van GS in het kader van projectbeheersing kan worden teruggekeken naar de overschrijdingen die zich in de afgelopen jaren hebben voorgedaan. Zo kan worden geanalyseerd wat die overschrijdingen zeggen en hoe navolgbaarheid, inzichtelijkheid en betere beheersing mogelijk wordt. Het is goed de overschrijdingen inzake de Rondweg Veenendaal en de Rijnbrug in beeld te brengen. Daar valt zeker nog het nodige van te leren.

De voorzitter stelt voor dat GS schriftelijk op voornoemde vraag terugkomt.

In de chat leest hij een opmerking van de heer De Droog dat ook de onderschrijdingen aandacht behoeven wanneer projecten te ruim worden begroot.

Hij komt terug op de eerdere vraag van gedeputeerde Strijk of met deze discussie de drie toezeggingen, zoals eerder aangehaald, zijn afgedaan.

Geconstateerd wordt dat de drie toezeggingen zijn afgedaan.

Gedeputeerde Strijk voegt een nieuwe toezegging toe, nl. in de aanloop naar de herijking van de nota investeren moet er een aantal afspraken in gezamenlijkheid scherper worden gemaakt. Hij zegt toe de FAC daarbij te zullen betrekken. Dat heeft met vele punten te maken zoals indexatie, onzekerheid tot het moment van kredietverlening, tussentijdse rapportage, evaluatie, de momenten van het tussentijds vrijvallen van eventuele risicoserveringen.

In bredere zin wil de gedeputeerde toezeggen dat hij de FAC zal betrekken bij de projectbeheersing van de provincie om zo PS in positie te brengen.

De voorzitter vraagt of deze toezegging voor de FAC voldoende is om het proces verder te brengen.

Hij constateert dat dit inderdaad het geval is.

De heer V.d. Dikkenberg vindt het een goed voorstel om samen te gaan werken aan de Utrechtse begrotingssystematiek en te onderzoeken op welk moment PS betrokken moeten worden bij keuzes op dat vlak. Op de termijnagenda staat dat de griffie een voorstel zal voorleggen met betrekking tot begrotingsonderzoek naar aanleiding van een voorstel van de SGP, in afwachting van de uitkomst van het overleg van heden. Hij wil het begrotingsonderzoek vorm geven aan de hand van een projectcasus. Zo kan worden nagegaan hoe dat zich in de begroting heeft ontwikkeld en hoe PS daarbij zijn betrokken. Hij vraagt hoe GS daarbij behulpzaam kunnen zijn.

Gedeputeerde Strijk zal met de griffie nagaan hoe dit het beste vorm kan worden gegeven. Hij wil toezeggen dat dit een zaak is die voor de zomer 2021 wellicht in fases gezamenlijk zal worden besproken. Dit is een project dat misschien wel 8 maanden kan duren. Hij zal de griffie en de FAC daar goed betrekken.

Griffier Dorst memoreert dat de nota investeren/waarderen en activeren in 2021 geactualiseerd moet worden. In die nota is een onderdeel opgenomen over het beheersen van complexe projecten. Hij stelt voor de uitnodiging van de gedeputeerde aan te nemen en deze te plaatsen in het kader van de actualisatie van de nota investeringen.

De voorzitter constateert dat de FAC met dit voorstel instemt.

De heer De Droog memoreert dat de insteek van dit agendapunt is ook te kijken naar de historie van een langdurig complex project, nl. Maarsbergen. Hij merkt dat hij daar nu nog onvoldoende scherpte in krijgt en hij voelt de behoefte dat te agenderen voor de commissie M&M. Hij zal daar later op terugkomen. Wel is hij het eens met de wijze waarop de projectbeheersing nu wordt opgepakt.

De voorzitter merkt op dat gedeputeerde Schaddelee als toehoorder aanwezig was in deze discussie. Bij deze weet hij dat het project Maarsbergen meer diepgaand in de commissie M&M aan de orde zal worden gesteld.

De voorzitter rondt de behandeling van dit agendapunt.

2.2 Stand van zaken controle jaarrekening 2020 auditplan

De voorzitter wijst erop dat dit het moment is waarop de FAC speerpunten aan de accountant kan meegeven voor de controle jaarrekening 2020 en een uitspraak kan doen over de gewenste rapportagetolerantie.

Mevrouw Koedijk licht de kernboodschappen uit haar auditplan toe, aan de hand van sheets.

O.a. licht zij haar voorstel toe om de bevindingen van de accountant in 2020 boven de € 250.000 aan de FAC te rapporteren. In voorgaande jaren was de rapporteringstolerantie € 100.000,-. Zij stelt voor die tolerantie te verhogen, dit in het kader van het normaliseren van het controletraject. Bestuurlijk relevante bevindingen onder die grens zullen uiteraard ook worden gerapporteerd. Zij vraagt hoe de FAC daar tegen aan kijkt.

De accountant zal het verbeterprogramma in de organisatie volgen en zal aan de FAC teruggeven in hoeverre dat al geïmplementeerd is.

De voorzitter geeft de fracties gelegenheid om te reageren.

Mevrouw Groen begrijpt dat de inschatting van het doorloopp proces en de kosten gebaseerd zijn op het uitgangspunt dat alles in één keer goed wordt aangeleverd door de organisatie aan de accountant. Is dat een reële aanname? Is het niet beter een marge aan te houden?

GroenLinks wil als speerpunt het verbetertraject financiële functie en andere verbetertrajecten, in relatie tot de informatievoorziening richting PS, als speerpunt aan de accountant meegeven.

GroenLinks stemt in met een hogere rapporteringstolerantie.

De heer De Brey stemt in met aanpassing van de rapporteringstolerantieproces, omdat de accountant toe zegt dat bestuurlijk relevante bevindingen onder die grens ook zullen worden gerapporteerd.

Als het gaat om IT risico's vraagt de VVD zich af waar de accountant op let.

De VVD wil specifieke aandacht voor het gelijk lopen van de realisatie van projecten met het uitnutten van de budgetten.

De heer Van Wijk deelt mede dat FvD instemt met een hogere rapporteringstolerantie. Hoe ziet de accountant welke bestuurlijke zaken er zijn, die toch gerapporteerd moeten worden terwijl zij onder de € 2,5 ton blijft? Hoe kan de accountant dat constateren? Wanneer komt ze dergelijke bevindingen tegen?

De heer Wijntjes stemt in met verlaging van de rapporteringstolerantie grens. Ook is hij het eens met de risicopunten die door de accountant werden genoemd.

Wat betreft de materiële vaste activa wil hij additioneel weten of de provincie per balansdatum uitkomt op budget, of er goed gecontroleerd is etc. Ook is het belangrijk na te gaan of geld, dat derden nog moeten betalen aan de provincie, verwerkt is. Zijn ervaring is dat het gemakkelijk is om geld uit te geven maar dat het moeilijker is geld binnen te krijgen.

Ook hij wil de verbetering van de financiële functie nadrukkelijk volgen. Hij sluit zich in die zin aan bij het speerpunt zoals door mevrouw Groen naar voren werd gebracht.

De heer De Droog stemt in met aanpassing van de tolerantiegrens.

Hij noemt de volgende twee speerpunten:

De provincie werkt in grote projecten en programma's samen met andere partijen. Hoe is de aansluiting tussen de programmarapportages en dat wat er in de provinciale P&C cyclus landt? Kan de accountant met aanbevelingen komen hoe PS beter kunnen volgen hoe dat loopt?

Heeft de accountant slimme aanbevelingen, gelet op de accountantscontrole, om dat efficiënter en leaner te doen, zodat er meer focus komt in de jaarstukken? Al eerder heeft deze commissie de wens uitgesproken om documenten compacter aan te leveren.

Mevrouw Lejeune sluit zich aan bij de aanbeveling van mevrouw Groen. De PvdA stemt in met verlaging van de rapporteringstolerantie.

Mevrouw De Haan laat weten dat de ChristenUnie het jammer vindt dat het normenkader nu nog niet beschikbaar is. Zij begrijpt dat dit eind november wordt aangeleverd.

Er wordt gesproken over de evaluatie 2019 als belangrijke bron voor de startnotitie. Wanneer kan zij die startnotitie verwachten?

Voorts sluit zij aan bij de vraag van D66 over de controle 2019 en de informatiewaarde richting PS. In hoeverre is optimalisering mogelijk?

De ChristenUnie vraagt of er ook gerapporteerd kan worden over de rechtmatigheid verantwoording: in hoeverre is de organisatie daartoe in staat?

In de controle 2019 werd gesproken over de 3 lines of defense. Deze komen nu niet meer terug. Wordt dat meegenomen in de controle 2020?

Wat betreft de rapportagetolerantie is het voorstel te gaan normaliseren richting € 250.000,-. De ChristenUnie constateert dat de budgetten van programma's enorm in omvang variëren. Wellicht kan men toe naar een percentage per programma. Zij vraagt de accountant daar op te reflecteren. Zo is het programma Cultuur van een totaal andere orde dan het programma Mobiliteit.

Wat betreft speerpunten, komt zij terug op de vraag van de heer Dercksen hoe PS een beter zicht op knelpunten in de organisatie kunnen krijgen. De ChristenUnie vindt de ingezette organisatieontwikkeling een speerpunt maar dan met wat minder focus op versterking van de financiële functie, omdat daarover al veel wordt gerapporteerd. Er zijn organisatie breed ook andere kritische processen, waarvan in de afgelopen tijd voorbeelden voorbij zijn gekomen. De scope zou de organisatiebrede ontwikkeling moeten zijn: is de provincie op de goede weg en wordt het afgesproken tijdpad gehaald?

De heer Dercksen laat weten dat wat hem betreft de controletolerantie zo laag mogelijk moet worden gelegd, maar hij heeft wel begrip voor het voorstel van de accountant. Hij sluit zich aan bij de reactie van mevrouw De Haan. Naast de financiële afdeling, is er nog veel meer aan de hand in deze organisatie. Er moet breed naar de organisatieontwikkeling en de noodzakelijke verbetering worden gekeken. Ook dat is voor de PVV een speerpunt.

De heer Eggermont vindt het nog te vroeg om de tolerantiegrens te verlagen maar hij begrijpt dat er in deze commissie een meerderheid is om het voorstel van de accountant te volgen.

Als speerpunt noemt de SP de financiële stromen bij het OV, ook in het kader van Corona: waar is het geld uiteindelijk terecht gekomen en voor welke geleverde prestatie? Welke keuzes zijn er gemaakt? De SP wil graag weten of er gestuurd is op het behalen van winst voor de busmaatschappijen en in hoeverre daarvoor ook de financiële stromen gebruikt zijn.

De heer V.d. Dikkenberg geeft de volgende speerpunten mee:

- Projectbeheersing
- De organisatieverbetering, en dan het totaal plaatje bewaken.
- Aandacht voor de 3 lines of defense

Wat betreft de rapporteringstolerantie is hij het eens met de SP. Met de cultuurverandering en de inzet van maatregelen, is het beter de rapportagetolerantie langzaam te laten meegroeien met de

organisatieontwikkeling. Van € 100.000 naar € 250.000 is wel een hele grote stap. Als compromis stelt hij voor over te gaan naar € 150.000 of € 175.000 en dat dan verder op te bouwen.

Een ander speerpunt voor de SGP is de noodsteun die de provincie aan de cultuur levert. Onder stoom en kokend water is daar een verordening voor gemaakt en naar die sector gaan de nodige provinciale middelen toe. Zijn vraag is of dat goed loopt.

De voorzitter constateert dat de meerderheid van deze commissie instemt met aanpassing van de tolerantiegrens.

Mevrouw Koedijk gaat vervolgens in op vragen en opmerkingen.

Mevrouw Groen vroeg of de accountant er inderdaad van uit gaat dat gegevens in één keer goed door de organisatie worden aangeleverd. Bij een accountantscontrole is dat een normaal principe. Op sheet 31 wordt uitgelegd dat getracht wordt realistische afspraken te maken met de provincie in de startnotitie, een en ander op basis van de evaluatie.

Het speerpunt van GroenLinks komt aan de orde in de Boardletter. Ook is er de wens om meer diepgaande informatie te verstrekken aan de FAC en PS.

De VVD ging in op de IT risico's. Op slide 17 staan alle IT risico's genoemd. De accountant kijkt in dat licht specifiek naar de jaarrekeningcontrole, de beheersing van financiële processen en de systemen die daaronder hangen. Op dat proces en die infrastructuur moet de organisatie en de accountant kunnen gaan steunen. In het auditprogramma komt ook naar voren dat het verbeterproces gaande is en dat er in de komende periode wordt uitgegaan van een gegevensgerichte controle.

De accountant let ook op cyberrisico's, daar waar nodig. Op slide 20 wordt daar extra informatie over gegeven.

De heer De Brey memoreert dat het auditplan en het organisatieplan van cyber security risico's nog niet waterpas zijn.

Mevrouw Koedijk laat weten dat zij daarnaar zal kijken. Nu kan zij niet inschatten wat het verschil is, want dat heeft zij nog niet gezien.

Als speerpunt werd de projectbeheersing naar voren gebracht. Het is goed om naar het proces te kijken, dat zojuist is geschetst. Wordt het proces goed uitgevoerd, wat zijn de uitdagingen? De heer Pleijsier noemde een aantal verbeterpunten op. Zij zal nagaan of er voldoende kennis en ervaring in de organisatie aanwezig is om dienaangaande een goede inschatting te kunnen maken.

FvD vroeg wanneer melding van een bevinding bestuurlijk relevant is. De accountant gaat over tot de jaarrekeningcontrole en dat levert altijd bevindingen op. Als de onzekerheid onder de € 250.000 uitkomt, dan moet de accountant inschatten of dat bestuurlijk relevant is. De accountant moet die afweging maken.

D66 had het over de inzicht vraag hoe programmaverantwoording van P&C producten en projectendocumentatie als informatie in verbinding met elkaar naar de staten gaan.

De heer De Droog memoreert dat PS bepaalde presentaties zien van grotere programma's of projecten maar dat is soms ook afhankelijk van wie de penvoerder is. Het zou goed zijn het verband daartussen te kunnen volgen. Kan dat niet via de normale P&C stukken, dan moet dat op een andere manier worden opgevangen.

Mevrouw Koedijk vraagt zich af of dit een speerpunt moet zijn of: wellicht kan GS gevraagd worden dat nader in te vullen.

De accountant werd uitgedaagd om een minder omvangrijke jaarrekening te produceren. Die uitdaging pakt zij graag op. In het accountantsverslag wordt altijd iets opgenomen over de informatiewaarde: ze zal nagaan of mindering mogelijk is.

Op vragen van mevrouw De Haan zegt zij toe dat de accountant zeker zal terugkoppelen als het gaat om haar visie op de informatiewaarde van de jaarrekening. De accountant zal ook de stand van zaken rond de rechtmatigheidsverantwoording en de implementatie daarvan belichten. Dat hoeft dan ook niet als apart speerpunt te worden opgenomen. Ook zal er worden gerapporteerd over de 3 lines of defense.

De ChristenUnie stelde voor een percentage van de rapporteringstolerantie per programma vast te stellen. Mevrouw Koedijk geeft aan dat de controleaanpak gebaseerd wordt op de goedkeuringstolerantie. Aan de hand van die tolerantie krijgt iedere post de juiste aandacht. De rapporteringstolerantie heeft uitsluitend te maken met een fout of een bevinding. Het heeft h.i. geen aanvullende waarde om dat per programma te doen.

De ChristenUnie en de PVV stellen voor de organisatieontwikkelingen provinciebreed te volgen.

De heer Eggermont vroeg specifiek naar de impact van de Coronasteun. De accountant zal toetsen of er juiste besluitvorming is gevolgd, of de gekozen oplossingen passend waren en goed in de jaarrekening zijn verwerkt en of deze rechtmatig zijn. Zij verwacht dat GS de FAC informeert over de oplossing van problemen, c.q. welke acties er worden ondernomen. De accountant onderzoekt de uitvoering en hoe dat wordt verwerkt. Dat hoeft h.i. niet als een apart speerpunt te worden opgenomen.

De voorzitter inventariseert over welke speerpunten ten behoeve van de accountantscontrole 2021 de meeste consensus bestaat. Dat zijn:

- Het verbeterprogramma van de organisatie, in de brede zin van het woord
- De projectbeheersing.

Aldus wordt besloten. Daarbij wordt aangetekend dat de accountant thema's als cultuur en corona steun OV zal meenemen. maar niet als aparte speerpunten.

De accountant zegt toe dat zij met name het proces van de projectbeheersing onder de loep zal nemen en bij de organisatieontwikkeling ook de terugkoppeling naar PS zal meenemen.

Mevrouw Groen licht toe dat de verbeterprogramma's toezien op de knelpunten in de organisatie. Zij hoopt dat de accountant daar concreet aandacht aan zal besteden omdat dat samenhangt met de kwaliteit van stukken. Zij begrijpt dat de accountant primair kijkt naar de processen. Zij vraagt of die twee kunnen worden samengevoegd.

De heer Eggermont vindt het bijzonder dat de geldstromen in verband met Corona nu niet als speerpunt worden opgepakt. Hij hoopt toch dat die verschillende geldstromen in beeld worden gebracht, met name ten aanzien van het openbaar vervoer.

Mevrouw De Haan vraagt wanneer de startnotitie kan worden verwacht.

Mevrouw Koedijk antwoordt dat de eerste conceptversie van de startnotie eind oktober wordt verwacht. Op de vraag van mevrouw Groen antwoordt zij dat organisatie ontwikkeling uit verschillende aspecten bestaat en het is belangrijk de voortgang van al die aspecten in beeld te brengen. Zij kan deze wel samenvoegen en zij zal specifiek benoemen wat er wordt meegenomen. De vraag, of de stukken dan ook goed zijn, vindt zij ingewikkeld omdat zij reflecteert op hetgeen er in het verbeterprogramma staat, hoe daar de voortgang van is, hoe dat wordt getoetst enz. Dat moet uiteindelijk leiden naar een organisatie in control en naar een organisatie die goede stukken oplevert. Zij zal in die zin niet apart naar de kwaliteit van stukken kijken. Op de vraag van de heer Eggermont laat zij weten dat er zeker naar de financiële stromen zal worden gekeken, of deze rechtmatig zijn geweest en hoe deze in de jaarrekening zijn verantwoord. Ook zal zij nagaan of de besluitvorming goed is verlopen.

De heer Eggermont merkt op dat een deel van de steunmaatregelen niet via de provincie plaatsvindt, maar via de rijksoverheid die gelden aan de busmaatschappijen heeft uitgekeerd. Daarnaast verleent de provincie subsidie. Dat totaal beeld heeft hij echter niet.

Mevrouw Koedijk laat weten dat zij niet weet wat de rijksoverheid doet. Zij kan alleen zien wat de provincie doet. Zij weet van zorginstellingen dat er geen winst gemaakt mag worden op continuïteit maatregelen.

Nogmaals constateert de voorzitter dat de FAC instemt met de twee speerpunten die hij zojuist heeft genoemd. Deze worden aan de accountant meegegeven.

De voorzitter rondt de bespreking van dit punt af, onder dankzegging aan de accountant.

2.3 Statenvoorstel Treasurystatuut 2021-2024

De heer Janssen vindt dit een goed statenvoorstel. Hij heeft twee vragen:

- Begrijpt hij goed dat de provincie geen risicovolle renteproducten kan aanschaffen, zoals derivaten? Als dat juist is, dan kan dat explicieter worden verwoord.
- Wat is de visie van GS op de lange termijn renteontwikkeling en hoe kan de provincie daar optimaal gebruik van maken? Welke risico's daarin zijn al dan niet acceptabel?

De heer Eggermont verwijst naar beslispunt 6. De SP vraagt in hoeverre die aflossings- en rentelimiet van 20% de provincie in de toekomst kan gaan "bijten".

De heer Van Oort merkt op dat in paragraaf 3.3.5, administratieve organisatie, specifieke doelen worden gemist, terwijl eerder naar voren kwam dat PS behoefte hebben aan scherpte dienaangaande. Het is goed dat de accountant gaat kijken naar de organisatie als geheel, maar meer aanscherping van dit punt is wenselijk.

De heer Wijntjes wil aan het besluit of de tekst toevoegen "dat PS van GS jaarlijks een rentevisie verwachten, ook wat betreft de lange termijn financiering en dat in de FAC gaan bespreken." De provincie moet binnenkort honderden miljoenen euro's gaan lenen. Dat betekent dat PS daar informatie over moeten ontvangen. Wat betreft punt a, inleiding, stelt hij een tekstuele verandering voor. Nu staat er "Financiering vindt in beginsel plaats op concernniveau". Hij wil dat wijzigen in "de financiering vindt centraal plaats." Aan punt 3, doelstellingen treasurybeleid wil hij toevoegen "met in achtname van het mitigeren van het debiteurenrisico." In dit kader verwijst hij o.a. naar de gang van zaken destijds rond Oud Amelisweerd.

Gedeputeerde Strijk licht toe dat de VVD vroeg om de visie van GS op de lange termijn rente. Dat was ook een vraag van de heer Wijntjes. PS ontvangen binnenkort een stuk met de strategie van GS dat door PS moet worden vastgesteld. Dat heeft te maken met de vraag wat de beste manier van handelen is wanneer de provincie leningen gaat afsluiten. Een onderdeel van de strategie is dat GS jaarlijks in de begroting een vooruitblik geven op de kapitaalmarkt van dat moment.

Hij verwacht dat hij dat stuk over ca. 3 weken aan PS kan voorleggen.

In het treasurystatuut staat dat de provincie op grond van de wet niet mag speculeren. Wel kan de provincie geld aan een andere overheid geld uitlenen, als de provincie geld over zou hebben mits die andere overheid niet onder financieel toezicht van de provincie staat. Die situatie is niet actueel omdat de provincie naar een rood stand zal overgaan en dus niet gaat uitlenen. In het verleden heeft de provincie dat ook niet gedaan.

De heer Janssen merkt op dat hij ook doelde op het aantrekken van geld, waarbij ingewikkelde derivatencontracten à al Vestia zijn afgesloten of termijncontracten op rentes. Dergelijke constructies zouden wat de VVD betreft ook niet in de provincie moeten plaatsvinden, bij het aantrekken van geld moet dat expliciet worden uitgesloten.

Gedeputeerde Strijk verwijst in deze naar pag. 4 van het Treasurystatuut, 2e bolletje, waar dat wordt ondervangen.

Op de vraag van de Eggermont of besluittekst 6 de provincie kan raken, wijst spreker erop dat de 20% een landelijke norm is die hier wordt vastgelegd. Hij verwacht niet dat dit de provincie gaat beperken. Bij de leningenportefeuille die de provincie moet aangaan, kan dat bedrag gaan toenemen tot € 300 tot € 350 miljoen in de komende jaren. Als er nooit meer dan 20% in een jaar mag worden afgelost, dan moet dat steeds bij het afsluiten van leningen worden bezien. € 90 miljoen is het maximum. Mocht over een aantal jaren de rente hoger worden, dan moet de provincie niet geconfronteerd worden met grote klappen in de begroting als het gaat om rentestijgingen. De wijze waarop de provincie leningen zal aangaan, komt terug in de strategie.

Jaarlijks geven GS in de begroting op basis van de strategie een actualisatie van de kapitaalmarkt en de effecten daarvan voor de provincie.

De heer Wijntjes stelde enkele tekstwijzigingen voor. Het is zeker niet de bedoeling dat het team Mobiliteit of het team Natuur of het Team Water financiering binnen het eigen domein gaat regelen. Dat wordt centraal geregeld. Dat staat wel in de tekst en hij stelt voor dit niet alsnog in het voorstel aan te passen.

De heer Wijntjes stemt daarmee in.

Gedeputeerde Strijk komt terug op het mitigeren van het debiteurenrisico. Hij wijst erop dat de provincie geen leningen aan gemeenten zal gaan verstrekken. Op grond van beleid kan de provincie organisaties en instellingen leningen verstrekken: dat is in de risicoparaagraaf opgenomen.

De voorzitter rondt de behandeling van dit statenvoorstel af. Hij constateert dat dit als een hamerstuk in PS kan worden ingebracht, met daarbij het voorbehoud van de VVD dat eerst nog het antwoord van de gedeputeerde zal worden nagegaan. Zonodig zal de VVD daarop terugkomen.

2.4 Voortgangsrapportage 3^e kwartaal 2020 programma versterking financiële functie 2020/2021

De heer De Brey deelt mede dat de VVD er bang voor is dat wordt toegewerkt naar een “bloedrode rapportage”. Het lijkt hier te gaan om een vrij lineair proces. De cultuurparaagraaf is nog niet gestart, terwijl er in eerdere processen al vertraging is opgetreden. De VVD vraagt hoe PS zodanig kunnen bijsturen om te voorkomen dat dit een bloedrood stuk wordt in een volgende sessie.

Zojuist werd er in het kader van het project Maarsbergen geduid op de noodzakelijke cultuurverandering. De VVD vraagt of die cultuurverandering nu al kan worden ingezet.

Gedeputeerde Strijk herkent dit punt. Het is moedeloos om achter deadlines aan te rennen en dat is voor het team, dat bezig is met het verbeterproces, ook niet prettig. Hij vond het belangrijk om in deze rapportage te laten zien dat hij achterloopt op de planning als gevolg van de inzet van de capaciteit die nodig was voor het jaarrekeningtraject 2018 en 2019. Hij verwacht in de december rapportage een geactualiseerde planning te kunnen neerleggen en aan te kunnen geven op welke punten de planning is aangepast. Het zal er wel toe leiden dat het hele project enkele maanden later zal worden afgerond dan verwacht en dat zal na de zomer 2021 worden.

De heer De Brey vraagt of dit budgettaire gevolgen zal hebben.

Gedeputeerde Strijk weet dat nu nog niet.

De voorzitter rondt de behandeling van dit punt af.

2.5 Programmabegroting 2021

De voorzitter deelt mede dat de FAC zich vooral dient te richten op de technische aspecten, met name hoofdstuk 1, terwijl de inhoudelijke behandeling van deze begroting in de volgende BEM vergadering zal plaatsvinden.

De heer Eggermont deelt mede dat de SP niet gecharmeerd is van de 2% neerwaartse bijstelling op materiële kosten. De SP beschouwt dat als een onderbestedings taakstelling en feitelijk als een gat in de begroting. Dit is een rare constructie die hier niet thuishoort. Als aan het einde van het jaar blijkt dat geld niet is uitgegeven op bepaalde posten, dan moet dat tot uiting komen in de verantwoording richting PS.

De heer Janssen sluit zich aan bij het punt van de SP.

Het is positief dat er uitgebreide beslispunten in het voorstel staan en dat er in de programma's een uitsplitsing staat van kapitaallasten, materiële lasten en personele lasten. Zijn fractie heeft de paraagraaf over de revolverende fondsen met gejuich ontvangen.

Minder positief oordeelt zijn fractie over de wijze waarop de kaderbrief is verwerkt. PS hebben kennisgenomen van de kaderbrief maar de maatregelen die daarin staan zijn nooit expliciet vastgesteld. Deze

worden nu de begroting “in gefietst”. Gezien de aard van de maatregelen is daarover politieke besluitvorming door PS noodzakelijk.

Het is teleurstellend dat de begroting nog niet toegankelijk is via de P&C portal in het doorklikmenu. Dat moet volgend jaar wel beschikbaar komen.

Wat betreft de teksten in deze begroting, is er zeker ruimte voor verbetering.

Overall ziet de VVD wel een stijgende lijn en dat past in het beeld dat de provincie stap voor stap beter in control komt.

De voorzitter constateert dat de ChristenUnie en GroenLinks hun inbreng via de chat hebben verzorgd.

Gedeputeerde Strijk dankt voor het feit dat de VVD enkele punten noemt die verbeterd zijn. Daar is hard aan gewerkt. Hij herkent het beeld dat er ruimte voor verbetering is als het gaat om de teksten. Het glas is wat hem betreft meer dan half vol, maar zeker nog niet vol.

Hij zegt toe te zullen nagaan hoe de P&C portal in 2021 kan worden geborgd voor PS.

Inderdaad hebben PS de kaderbrief niet vastgesteld. De kaderbrief bevatte uitgangspunten die in deze begroting zijn meegenomen: deze zijn onderdeel van het besluit dat PS gaan nemen. Op pag. 16 wordt ingegaan op de verwerking van de kaderbrief. Wellicht had dat nog explicieter gekund, zoals door de VVD wordt betoogd. Dat wat in de kaderbrief stond, ligt nu in deze begroting ter vaststelling voor.

De heren Eggermont en Janssen gingen in op de 2% neerwaartse bijstelling op materiële budgetten. Spreker vindt dit een meer politieke discussie die niet primair in de FAC thuishoort. Het is zeker niet de bedoeling om een budget taakstellend met 2% te verminderen, zonder enige beweging. GS stellen iets anders voor. Gelet op Corona en kijkend naar het verleden, komt de provincie nooit uit op 100% uitnutting van de materiële budgetten en GS stellen voor daar adaptief op te sturen. Vaker willen GS daarop gedurende het jaar bij PS terugkomen. Het kan bv. dat een team in april constateert dat toch 100% van een budget nodig is, dus dat ook de in mindering gebrachte 2% moet worden ingezet, terwijl bv. een ander team 5% onderuitputting heeft. GS willen daarover dan het gesprek aangaan. GS zien dit als een instrument om samen met PS meer grip te krijgen op het voorkomen van onderuitputting, zoals in de afgelopen jaren veel voor is gekomen. Daar willen GS met een overzichtelijk bedrag op gaan sturen: 2% van het materiële budget is overzichtelijk, gelet op de omvang van de provinciale begroting.

Hij begrijpt het punt wel van de heer Eggermont maar het gaat hier om een politieke keuze van GS. Wellicht dat daarover verder kan worden gesproken in de commissie BEM.

De heer Janssen komt terug op de verwerking van de kaderbrief in de begroting. Het gaat niet alleen om percentages maar vooral om andere punten, zoals het voorstel om € 12 miljoen in een reserve stikstof te stoppen. Dat zijn serieuze bedragen en het is goed dat PS daar een expliciet besluit over nemen, en niet als onderdeel van een totaal pakket.

Gedeputeerde Strijk verwijst naar de besluittekst 1.e, waar reserve gebiedsprocessen stikstof wordt genoemd. Dat vraagt om een expliciet besluit van PS. Hij begrijpt het punt van de VVD wel. De gehele kaderbrief is verwerkt in de begroting maar de VVD wilde de te nemen besluiten explicieter vermeld zien.

Hij neemt die suggestie mee naar de volgende kadernota.

3. SLUITING

Niets meer aan de orde zijnde, sluit de voorzitter de vergadering.